

Крім того, для забезпечення ефективності місій необхідно враховувати важливість гендерної рівності й надавати жінкам і чоловікам однакові ресурси та можливості. Адже розширення участі жінок у правоохоронній та миротворчій діяльності не лише допомагає запобігати ескалації конфліктів і проявам насильства, а й вносить прогресивні зміни у систему правоохоронного сектору (тенденції відкритості, прозорості, співпраці, самовдосконалення тощо). Водночас розширення участі жінок у місіях може стратегічно поліпшити позиції української сторони в міжнародному процесі підтримання миру і безпеки, створити додаткові можливості для налагодження майбутніх взаємовигідних контактів та конструктивного співробітництва у країнах перебування нашого миротворчого персоналу, а також укріпити роль та значення нашої держави на світовому просторі як впливових миротворчих сил.

Список бібліографічних посилань

1. Про затвердження Національного плану дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2020 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.02.2016 № 113-р // Урядовий портал : сайт. URL: <https://www.kmu.gov.ua/nras/248861725> (дата звернення: 26.02.2020).
2. Про участь національного персоналу в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки : Наказ МВС України від 31.07.2019 № 639 // ЛігаЗакон : сайт. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE34059.html (дата звернення: 26.02.2020).

Отримано 28.02.2020

УДК 159.9:351.743(477)

Олена Анатоліївна РІВЧАЧЕНКО,

*старший викладач кафедри юридичної психології
Національної академії внутрішніх справ (м. Київ),
кандидат юридичних наук*

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ГЕНДЕРНОЇ КУЛЬТУРИ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

Присвячено розгляду питань психологічного забезпечення процесу формування гендерної культури працівників правоохоронних органів України. Зазначено необхідність створення цілісної системи гендерного навчання для персоналу правоохоронних органів на всіх етапах проходження служби.

Прийняття Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» від 8 вересня 2005 р. виступає підґрунтям формування гендерної культури в українському суспільстві, що є показником сучасного цивілізованого розвитку держави. Реформування

правоохоронних органів України в руслі ефективного захисту основоположних прав і свобод людини передбачає врахування та застосування дієвих міжнародних практик і досвіду, а також їх інтегрування в норми чинного українського законодавства. Правоохоронні органи держави є взірцем для громадянського суспільства, отже, необхідні суттєві зміни у внутрішньому просторі даної структури, дотримання гендерної державної політики, впровадження гендерної рівності серед працівників, подолання гендерних стереотипів в професійній діяльності. Саме тому дослідження психологічних складових формування гендерної культури правоохоронців є актуальним.

Дослідженню питань гендерної проблематики в діяльності правоохоронних органів України присвячено увагу таких провідних вчених, як: В. Авер'янов, Е. Афонін, О. Бандурка, В. Барко, В. Барановський, О. Васильченко, Н. Дубчак, Д. Калаянов, І. Корецька, О. Лавренко, М. Маїгре, О. Мартиненко, П. Мироненко, А. Науменко, А. Олійник, О. Петришин, С. Постніков, І. Сокаль, І. Тищенко, В. Ягупов, В. Ясинська та ін.

Метою статті є встановлення психологічних особливостей формування гендерної культури працівників правоохоронних органів.

Гендерна культура, на думку О. Кікінежді, О. Кізь, розглядається як система соціально-економічних, правових та етнопсихологічних умов існування суспільства, що сприяє становленню чоловіка та жінки як рівних соціальних істот [1, с. 64].

Як зазначає О. І. Васильченко, формування гендерної культури - це питання про усвідомлення існування дискримінаційних норм поведінки чоловіка або жінки в суспільстві, впливу культури на формування і зміну традиційних гендерних стереотипів, норм поведінки щодо виконання ролей представниками чоловічої і жіночої статі в різних сферах життєдіяльності людей. Гендерна культура – це складова спеціалізованої культури, що є результатом впливу на особистість конкретних людей, які займаються проблемами міжособистісних відносин професійно та виявляється в усвідомленні особистістю мотивів, потреб, цінностей, знань, поведінки пов'язаних із відносинами між представниками чоловічої і жіночої статі [2, с. 51].

О. Смірнова на основі проведених досліджень зазначає, що правильно розуміння та застосування психологічних якостей працівників-правоохоронців при виконанні правоохоронних функцій забезпечить суспільству можливість максимально використовувати соціально-психологічний ресурс як жінок, так і чоловіків, що несуть службу в правоохоронних органах України [3, с. 298].

Ми цілком погоджуємось з думкою Н. Є. Твердохлебової щодо необхідності створення цілісної системи гендерного навчання для персоналу правоохоронних органів (службова підготовка особового складу,

програма підвищення кваліфікації керівного складу МВС, навчальні програми гендерної освіти у відомчих ЗВО) [4, с. 152]. Але вважаємо за доцільне створення такої системи навчання, яка б враховувала розвиток особистості працівників на всіх етапах проходження служби.

З метою формування гендерної культури працівників правоохоронних органів нами була розроблена короткострокова програма, розрахована на проведення занять в системі службової підготовки. Основною тематикою занять виступають: психологічні складові гендерної ідентичності; розвиток асертивності як оптимальної стратегії гендерної поведінки; психологічні особливості адаптації молодих працівників (чоловіків та жінок) в напрямку усвідомлення свого статусу та формальних обов'язків; психологічні аспекти ефективного поєднання професійної ролі та батьківських / подружніх обов'язків; психологічні складові засвоєння необхідних рольових позицій при вирішенні професійних конфліктів; психологічні особливості подолання гендерних дискримінацій на робочих місцях; психологічна допомога жінкам у випадках сексуальних домагань тощо. В ході проведення занять використовуються психолого-педагогічні розробки та рекомендації для навчання дорослих осіб. Основними методами є інноваційні форми та засоби навчання (тренінгові технології, мозковий штурм, спеціально організовані дискусії, метод кейсів, обговорення окремих професійних та життєвих ситуацій та ін.). Заняття з надання психологічної допомоги в окремих професійних стресових ситуаціях проводяться на базі психотренінгового комплексу, за участі штатного психолога підрозділу. В ході проведення занять нами цілеспрямовано створювались психолого-педагогічні умови толерантного середовища в навчальній групі, що сприяло зменшенню напруги та тривожності правоохоронців, розширенню критеріїв самооцінки, поглибленню усвідомлення самоцінності, підвищенню позитивної мотивації до навчання, засвоєння більшої кількості навчальної інформації, збільшенню пізнавальної активності.

Слід зазначити, що для досягнення мети формування гендерної культури працівників правоохоронних органів необхідно передбачити заняття з подолання укорінених гендерних стереотипів суспільства. Також необхідно звертати увагу на формування високих особистісних та професійно-важливих якостей правоохоронців, самостійності, відповідальності, актуалізації та реалізації творчого потенціалу особистості; вироблення навичок впевненості та незалежності, робити свідомий вибір, відстоювати свої права, мотивації до самореалізації і самовдосконалення у всіх сферах суспільного життя.

Таким чином, нова стратегія діяльності правоохоронних органів передбачає формування гендерної культури працівників через становлення гендерної ідентичності, розвиток особистісної та професійної

самосвідомості. Вважаємо за доцільне впровадження в освітній процес здобувачів вищої освіти – майбутніх правоохоронців спеціально розроблених курсів або навчальних дисциплін, що містять гендерну проблематику.

Список бібліографічних посилань

1. Кікінежді О. М., Кізь О. Б. Формування гендерної культури молоді: науково-методичні матеріали до тренінгової програми. *Практична психологія та соціальна робота*. 2007. № 8. С. 64–68.
2. Васильченко О. І. Формування гендерної культури студентів університету як предмет і об'єкт дослідження. *Вісник Запорізького національного університету*. 2008. № 1. С. 48–52.
3. Смірнова О. М. Організаційно-правове та психологічне забезпечення гендерної рівності в діяльності органів внутрішніх справ України та правоохоронних органів зарубіжних країн. *Вісник Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова. Серія: Психологія*. 2014. Т. 19, вип. 2. С. 298–306.
4. Твердохлебова Н. Є. Урахування гендерного аспекту як засобу підвищення ефективності правоохоронної діяльності. *Право і Безпека*. 2017. № 3 (66). С. 149–152.

Отримано 25.02.2020

УДК 351.741.007:159.9

Наталія Юрївна ЯРЕМА,

провідний науковий співробітник

науково-дослідної лабораторії психологічного забезпечення

Державного науково-дослідного інституту МВС України (м. Київ),

кандидат психологічних наук;

Ігор Іванович ПАМПУРА,

старший науковий співробітник

науково-дослідної лабораторії психологічного забезпечення

Державного науково-дослідного інституту МВС України (м. Київ)

ВИМОГИ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДО КОМПЕТЕНТНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ПАТРУЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Розглянуто питання виокремлення особливостей сучасної поліцейської діяльності серед інших видів професійної діяльності. Здійснено спробу узагальнення комплексу правових і психолого-педагогічних знань, а також спеціальних умінь якими повинен володіти поліцейський патрульної поліції для ефективного виконання службових обов'язків.

Новаційний курс реформувань правоохоронних органів нашої держави вимагає здійснення якісної переоцінки їх нормативної основи. Зокрема важливого значення набувають питання оновлення змісту професійної компетентності працівників поліції, як динамічної комбінації